

Trygghetsplan

En plan för arbetet med lika rättigheter
och möjligheter för alla barn.

För en förskola utan diskriminering och kränkande behandling.

Förskolan Silva 2024–2025

Planen gäller från 1 november 2024 till och med 31 oktober 2025.

Innehåll

INLEDNING	3
LAGAR OCH STYRDOKUMENT	4
Diskrimineringslagen (2008:567)	4
Skollagen (2010:800)	4
FN:s konvention om barns rättigheter. (2018:1197)	5
Läroplan för förskolan (Skolverket 2018)	6
BEGREPPSDEFINITIONER.....	6
Diskriminering:	6
Kränkande behandling:	7
Mobbning:	8
DELAKTIGHET OCH ANSVAR.....	9
Rektors ansvar:.....	9
Förskollärare, barnskötare och övrig personals ansvar	9
Vårdnadshavares delaktighet.....	9
Barns delaktighet	10
FRÄMJANDE, FÖREBYGGANDE OCH ÅTGÄRDANDE ARBETE	10
Främjande arbete:.....	10
Förebyggande arbete.....	11
Åtgärdande arbete	11
UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION	13
FÖRSKOLANS AKTIVA ARBETE 2024 – 2025	14
Utvärdering av föregående läsårs plan	14
Kartläggning.....	16
Aktiva åtgärder: främjande och förebyggande insatser.....	17
BILAGA: Mall för aktivt arbete	20
Kartläggningsarbetet	20
Planering av aktiva åtgärder, främjande och förebyggande insatser.....	21
<i>Främjande insatser</i>	21
<i>Förebyggande insatser</i>	21
Dokumentation och uppföljning av främjande och förebyggande insatser.....	21
<i>Dokumentation</i>	21
<i>Reflektion och analys</i>	21
<i>Slutlig utvärdering av föregående läsårs plan</i>	21

INLEDNING

Alla barn ska ges lika rättigheter och möjligheter i förskolan oavsett någon diskrimineringsgrund eller andra förhållanden som rör deras förutsättningar. Arbetet handlar om att värna barnets rättigheter och att alla barn ska känna sig trygga i en stimulerande miljö. Alla barn ska alltid känna att de med förtroende kan vända sig till en vuxen när de själva känner sig utsatta eller om de upplever att ett annat barn är utsatt. Vi som arbetar i förskolan ska alltid se till barns bästa och för att göra det måste vi lyssna till barnens egna röster.

Förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling rekommenderas av Skolverket att bedrivs sammanhållet, som en del av värdegrundsarbetet. Den här planen syftar till att klargöra begrepp samt beskriva hur förskolans arbete mot både diskriminering och kränkande behandling ska bedrivs systematiskt under året utifrån skollag, diskrimineringslag, FN:s barnkonvention och förskolans läroplan.

Det är förbjudet för förskolans huvudman och personal i utbildningen att utsätta ett barn för diskriminering eller kränkande behandling. I juridisk bemärkelse kan inte barn diskriminera varandra men de kan trakassera eller kränka. All personal som arbetar inom förskolan ska ha god kännedom om den här planen och dess innehåll. Förskolan ska bedriva ett aktivt främjande och förebyggande arbete samt ha god kännedom om rutin vid akuta situationer. Det ska råda noll tolerans mot diskriminering och kränkande behandling i förskolan.

Det aktiva arbetet med kartläggning, analys och insatser för förebyggande och främjande arbete beskrivs i den här planen. Även rutin för det åtgärdande arbetet beskrivs.

LAGAR OCH STYRDOKUMENT

Diskrimineringslagen (2008:567)

Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.¹

Varje år ska en plan upprättas där åtgärder beskrivs för att främja lika rättigheter och möjligheter samt hur man ska förebygga och förhindra trakasserier.²

Skollagen (2010:800)

I skollagen definieras och regleras kränkande behandling. Skollagen beskriver bland annat ansvarsfördelning och skyldigheter för alla som arbetar på förskolan, rektor och huvudman.

”Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.”³

”Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§”⁴

”Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.”⁵

---

¹ Diskrimineringslagen kap 1 1§

² Diskrimineringslagen kap 3 16§

³ Skollagen kap 1 5§

⁴ Skollagen kap 6 6§

⁵ Skollagen kap 6 7§

”Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.”⁶

”Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling”⁷

”En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.”⁸

Enligt Örebro kommuns delegationsordning har rektor på delegation från huvudman i uppdrag att upprätta plan mot kränkande behandling (6 kap 8§) samt att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling (6 kap 10§).

FN:s konvention om barns rättigheter. (2018:1197)

Barnkonventionen ger en definition av vilka rättigheter som ska gälla för alla barn i världen. Den 1 januari 2020 blev Barnkonventionen lag vilket innebär att den har samma rättsliga status som andra nationella lagar. Barnkonventionen lyfter fram att barn har rätt att komma till tals och att barnets bästa ska vara i fokus.

”Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.”⁹

---

⁶ Skollagen kap 6 8§

⁷ Skollagen kap 6 9§

⁸ Skollagen kap 6 10§

⁹ Fn:s konvention om barns rättigheter Artikel 2.

Läroplan för förskolan (Skolverket 2018)

”Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor.”¹⁰

“Arbetslaget ska samverka i arbetet med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och kränkande behandling”¹¹

”Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att förskolans arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling genomförs och dokumenteras fortlöpande”¹²

BEGREPPSDEFINITIONER

Diskriminering:

Diskriminering definieras i Diskrimineringslagen 1 kap 4 § och något förenklat handlar det om att någon missgynnas eller kränks utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna. I förskola kan endast huvudmannen eller personal anses skyldig för diskriminering i juridisk bemärkelse. De sju diskrimineringsgrunderna är:

- kön
- könsöverskridande identitet
- etnisk tillhörighet

---

¹⁰ Lpfö 18 sid 5

¹¹ Lpfö 18 sid 13

¹² Lpfö 18 sid 19

- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Det finns sex former av diskriminering:

direkt diskriminering: när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation.

indirekt diskriminering: när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med visst kön, viss könsidentitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder.

bristande tillgänglighet: att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet – till exempel en arbetsplats, en skola eller en affär – inte genomför åtgärder som är skäligen för att personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat handla om att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska”-egenskaper. Det kan också handla om att man blir kallad ord som ”hora” ”fjolla”, ”mongo”, ”blatte” osv. Om någon ur personalen utsätter ett barn för trakasserier benämns det diskriminering.

sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

instruktioner att diskriminera: till exempel när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling:

Kränkande behandling definieras i skollagen kap 6 kap 3§ som *ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen*. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är barnet som upplever

sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande. Vad som är kränkande behandling måste avgöras i varje enskilt fall. Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.

Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck och kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Kränkningar kan utföras av och drabba såväl barn som vuxna.

Kränkningarna kan vara synliga och handfasta likväl som dolda och subtila. Till exempel:

- Fysiska (till exempel att bli utsatt för slag eller knuffar)
- Verbala (till exempel bli kallad öknamn, "Du är ful." eller "Du har fula kläder.")
- Psykosociala (till exempel att bli utsatt för utfrysning: du får inte vara med, ryktesspridning)
- Text- och bild burna (till exempel klotter, brev och lappar, e-post, sms och mms)
- Genom gester och miner

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att han eller hon blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Tänk på barn inte alltid kan sätta ord på hur de känner och vad de upplever. Här är några signaler att vara uppmärksam på som kan vara tecken på att barnet är utsatt för kränkning:

- Dämpat humör, nedstämd av oklar anledning
- Ångest/ledsen inför att gå till förskolan
- Ofta ont i magen/huvudet
- Slutar med olika aktiviteter som tidigare varit omtyckta
- Avgörande att ta signaler på allvar!

Mobbning:

Mobbning är inte ett begrepp som används i skollagen. Det brukar kallas för mobbning om ett barn blir utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier vid upprepade tillfällen.

DELAKTIGHET OCH ANSVAR

Rektors ansvar:

Rektor har ansvaret för förskolans kvalitet och har då, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att:

- samordna arbetet kring likabehandling och diskriminering på förskolorna och ansvarar för att alla på förskolan har god kännedom om Trygghetsplanen och arbetet kring den.
- förskolans arbete med aktiva insatser mot diskriminering och kränkande behandling genomförs och dokumenteras fortlöpande
- anmäla vidare inkomna anmälningar till huvudmannen utan att göra någon värdering. Anmälan ska göras skyndsamt.
- trygghetsplanen upprättas varje år

Förskollärare, barnskötare och övrig personals ansvar

- Alla som arbetar på förskolan ska känna till trygghetsplanen och arbeta med det aktiva arbetet. Under november månad läser all personal årets plan.
- Samtliga pedagoger ansvarar för att det aktiva arbetet sker och dokumenteras enligt de 4 stegen som beskrivs på sidan 11 samt i bilaga.
- Alla som arbetar på förskolan ska reagera på varje form av kränkning, trakasseri eller diskriminering, utifrån barnets upplevelse och anmäla. Skyldigheten att anmäla gäller alla händelser som kan vara kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan de gör anmälan och tar kontakt med rektor.
- Tänk på att yngre barn inte alltid kan förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.
- Pedagoger ansvarar för att planen finns tillgänglig för vårdnadshavare på förskolan och kommuniceras via hemsida, Unikum, utvecklingssamtal och andra tillfällen.

Vårdnadshavares delaktighet

- Vårdnadshavare har rätt att få information om det egna barnet blivit utsatt eller har utsatt andra för kränkningar.
- De har även rätt att få information om planen och det aktiva arbetet. Det får de via UNIKUM, hemsidan, utvecklingssamtal, samt vid andra tillfällen.

- Vårdnadshavare uppmuntras till en öppen dialog kring sitt barns trygghet och trivsel både i den dagliga kontakten och vid utvecklingssamtal. På så sätt blir de en viktig del i kartläggningsarbetet.
- Vårdnadshavare anmäler om de uppmärksammar att ett barn blir utsatt. De gör det genom att prata med personal eller rektor.

Barns delaktighet

Barnen har inget eget ansvar men arbetet med lika rättigheter och möjligheter ska alltid ske i samverkan med barnen. Varje enskilt barn behöver inte delta utan samverkan kan ske med representanter. Syftet med samtalen är att pedagoger ska få syn på risker och hinder i verksamheten. Förslag på samverkan med barnen:

- Ta kort på några olika miljöer inne och ute. Med hjälp av ”smileys” kan du fråga barnen hur de känner sig i de olika miljöerna. För samtal.
- Vid samtal kan det vara lättare för barnen att prata med en handdocka.
- Samtal utifrån normkritisk litteratur och bilder där barnens tankar och funderingar tas tillvara.

FRÄMJANDE, FÖREBYGGANDE OCH ÅTGÄRDANDE ARBETE

Förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling beskrivas som främjande, förebyggande och åtgärdande. Varje förskola ska arbeta systematiskt för att främja lika rättigheter och möjligheter, samt förebygga och förhindra diskriminering och kränkande behandling mellan barn såväl som mellan personal och barn.

Främjande arbete:

Det främjande arbetet handlar främst om att identifiera och stärka positiva förutsättningar för likabehandling i verksamheten. Att förankra respekten för alla människors lika värde och utveckla en miljö där barnen känner trygghet och kan utvecklas. Det handlar om insatser för att skapa tillitsfulla relationer, normmedvetenhet, trygghet och delaktighet. Aktiviteter, litteratur och samtal i barngruppen om hur vi bemöter varandra och gruppstärkande övningar

är exempel på dagliga insatser. Här är medvetenheten hos personal kring normer och värden en viktig del, samt att stärka demokratisk kompetens hos barnen genom undervisning om mänskliga rättigheter. Det främjande arbetet pågår alltid utan förekommen anledning, är en ständig del i undervisningen och ska pågå kontinuerligt.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som kan finnas i utbildningen. Det är därför viktigt med kartläggning så att vi vet åtgärder som behövs varje år. Här är barnens upplevelser av central betydelse för att identifiera risker.

Främjande och förebyggande insatser ska genomföras på alla förskolor. Det behöver inte finnas någon i utbildningen som drabbas idag, utan det handlar om att främja likabehandling och förebygga det som skulle kunna leda till att någon blir kränkt eller diskriminerad.

På förskolan sker ett systematiskt arbete i 4 steg.

1. **Undersök och kartlägg** risker för diskriminering och kränkningar. (Augusti-september)
2. **Analysera** orsaker till risker (September-oktober)
3. Ta fram **främjande och förebyggande insatser** (September-oktober)
4. **Följ upp och utvärdera**. Utvärderingen ligger till grund för nästkommande års aktiva arbete på varje enhet och görs under året i samband enligt årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. (februari, april och augusti)

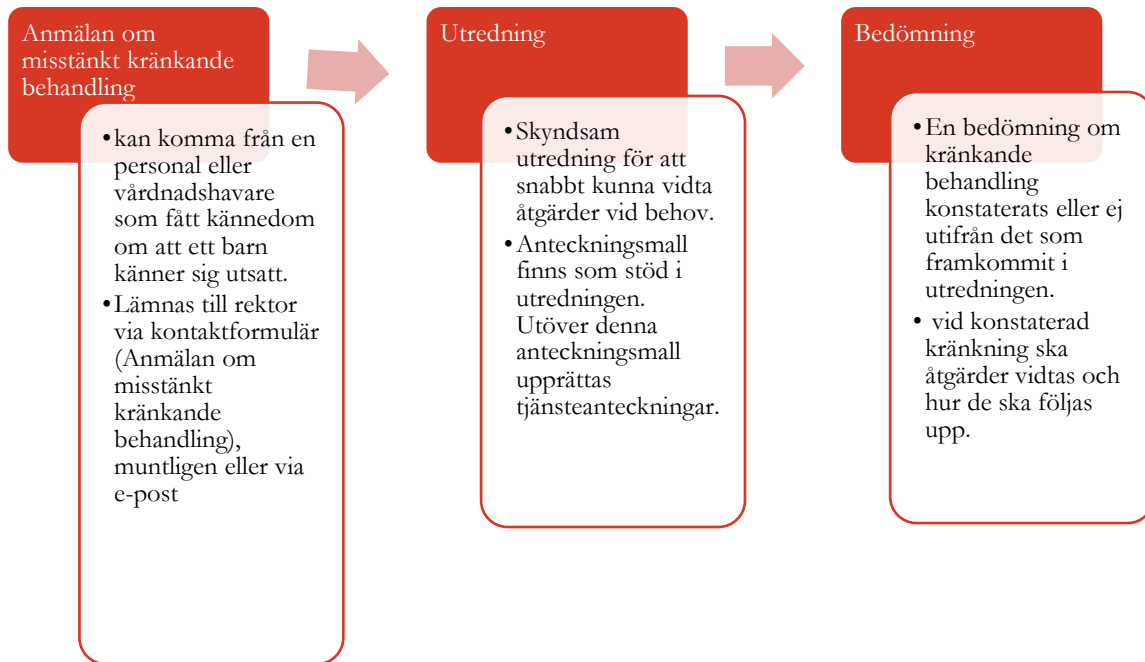
Åtgärdande arbete

Alla som arbetar i förskolan och får kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling måste anmäla händelsen till rektor, oavsett hur man fått informationen. Uppgifter om en befarad diskriminering, trakasserier eller kränkning kan komma från till exempel barn, förskollärare, vårdnadshavare, anonym eller annan personal i verksamheten. Det är viktigt att vara uppmärksam och ta alla uppgifter på allvar. Vi ska reagera och agera i situationen. Barnen ska få hjälp och stöd i den aktuella situationen, både den som blir utsatt

och den som utsätter. De vuxna kan till exempel förklara för den som kränker eller trakasserar att det är obekvämt och ovälkommet och att det måste få ett slut.

En gemensam rutin finns framtagen på förvaltningsnivå för arbetet med att utreda då en kränkning kan ha skett. Rutinen i sin helhet finns för personal på intranätet: [Rutin för att anmäla, utreda och åtgärda kränkande behandling, diskriminering och trakasserier](#)

I stora drag går det till så här:

Om ett barn har blivit utsatt för kränkande behandling, trakasseri eller diskriminering ska åtgärder snabbt vidtas. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Exempel på åtgärder kan vara:

- samtal med berörda barn och vårdnadshavare
- samtal med den i personalen som har utsatt barnet för diskriminering eller kränkande behandling
- utökad uppsikt och vuxennärvaro, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en resursperson för den eller de som kränker
- gruppstärkande aktiviteter i värdegrundsfrågor
- se över gruppindelningar och schemaläggning

UPPFÖLJNING OCH DOKUMENTATION

Det är viktigt att Trygghetsarbetet dokumenteras och följs upp. När det gäller utredning av misstänkt kränkning och åtgärder vid konstaterad kränkning dokumenteras hela ärendet av rektor i vårt digitala system Prorenata.

Uppföljningen ska innehålla:

- Uppföljningssamtal med barnet för att stämma av om kränkningen upphört.
- Uppföljning och utvärdering av de åtgärder som vidtogs för att för att få kränkningen att upphöra. Detta för att se om de vidtagna åtgärderna gett önskad effekt eller om det behöver vidtas ytterligare åtgärder. Uppföljningen ska påvisa att nödvändiga åtgärder har vidtagits för att den kränkande behandlingen ska upphöra. Om den kränkande behandlingen inte har upphört ska nya åtgärder vidtas så att kränkningarna upphör. Det är aldrig acceptabelt att barn utsätts för kränkande behandling.
- När uppföljning visar att kränkningar upphört ska ärendet avslutas.

Förskolans aktiva arbete med kartläggning, främjande och förebyggande insatser samt utvärdering av dessa, dokumenteras av pedagoger och sammanställs i trygghetsplanen. Mall för det arbetet finns i bilaga. Det aktiva arbetet dokumenteras under året och följs upp i samband med våra delårsuppföljningar enligt årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. (Februari, april, augusti/september)

FÖRSKOLANS AKTIVA ARBETE 2024 – 2025

Utvärdering av föregående läsårs plan

Utvärdering av våra främjande insatser:

Utvärderingen visar att vi arbetat med de främjande insatserna som planerats. Stort fokus ligger på att skapa trygghet och goda relationer mellan barn-barn och vuxen-barn. Att arbeta nära barnen och i mindre grupper är det som lyfts fram som en viktig faktor för att skapa trygghet, goda relationer och på olika sätt arbeta främjande. Det möjliggör för barnen att ta plats utifrån sina förutsättningar, skapa nya kamratrelationer och bli sedda och bekräftade av oss vuxna. Vi har arbetat med demokrati på många olika sätt och barnen har fått skapa erfarenheter kring vad det kan innebära. De tränar på att vänta på sin tur, respektera kroppslig integritet och att aktivt lyssna på varandra. Vi strävar efter att finnas nära barnen för att stötta och utmana och på så sätt förebygga kränkande behandling och främja demokratiska värderingar.

ICDP-utbildning har startat under året efter att ha legat vilande. Det skapar bättre förutsättningar för pedagoger att utveckla sitt pedagogiska ledarskap och skapa goda och trygga relationer till barnen. Vi har i samband med APT haft olika övningar kopplat till ICDP, vilket varit uppskattat. Det vi ser fortsatt behov av är att synliggöra förhållningssätt kopplat till ICDP i större utsträckning så att det blir än mer förankrat hos alla pedagoger och syns i handlingar och möten med barnen.

Vi ser att vi inte har lyft in arbetet med Barnkonventionen i samma utsträckning som tidigare och påminner oss om att framåt koppla den till aktuella projekt.

Våra främsta utmaningar uppstår när inte hela arbetsstyrkan är på plats. Även om vi får in vikarier så påverkar personalsituationen bland annat i vilken utsträckning vi kan dela in barnen i mindre grupper. Vi behöver också hitta former för hur vi på ett bra sätt kan säkerställa att vikarier är välinformerade och har tillgång till den information de behöver kring vårt trygghetsarbete.

Över lag anser vi att arbetet med att skapa en trygg och inkluderande miljö för barnen har varit tillfredsställande. Även om det finns utmaningar vi behöver ta itu med, så har våra främjande insatser resulterat i en positiv och trygg barngrupp, där barn och vårdnadshavare känner sig delaktiga och trygga. Vi kommer fortsätta att arbeta på samma sätt men vi tror att

vi hela tiden behöver hålla insatserna levande genom samtal och reflektion så att de inte glöms bort av olika anledningar. Det är ett ständigt fortgående arbete som lägger grunden för förskolans utbildning.

Utvärdering av våra förebyggande insatser:

När det gäller att uppmärksamma olika språk har vi gått från att ha fokus på ord som knyter an till matsituationen till att framåt söka upp fokusord kopplade till våra aktuella projekt. Att ha fokusord är ett sätt att utöka barnens ordförråd samt skapa fördjupad förståelse kring centrala ord och begrepp i det vi jobbar med. Genom att även synliggöra dessa ord på barnens olika familjespråk visar vi ett intresse för var och ens språk på ett inkluderande sätt.

Vi har fortfarande inte tillgång till den mångkulturella almanackan. Det finns en viss osäkerhet kring hur vi ska förhålla oss till olika traditioner och vi behöver samtala mer kring hur vi på ett inkluderande sätt kan visa på nyfikenhet kring olika kulturer och traditioner. Almanackan skulle kunna vara en hjälp för oss i det arbete. Därför står den insatsen kvar framåt.

Vi har arbetat med att utveckla organisationen så att vi blir mindre sårbara vid personalbortfall, men där har vi en bit kvar. Vår egen stress som kan uppstå vid personalbortfall och flera vikarier kan påverka barnen negativt och samarbete mellan avdelningar är då extra viktigt. Vi behöver fortsätta påminna oss om vikten av närvaro och härvaro i alla situationer och även sortera våra frågor så att vi hittar forum där vi kan samtala vuxna emellan så det inte sker i situationer där vi behöver finnas nära barnen.

Vi har ökat medvetenheten kring normer och de olika diskrimineringsgrunderna utifrån innehållet på APT. Diskussionerna har bidragit till djupare reflektioner kring diskriminerande beteenden och vårt ansvar som vuxna. Detta är något vi vill fortsätta med.

Slutligen kan vi sammanfatta vår utvärdering med att vikten av att vara närvarande och härvarande för att arbeta med trygghet i gruppen. Trygghetsarbete är något som ständigt behöver pågå och vi behöver fortsätta reflektera kring dessa frågor.

Kartläggning

Pedagogerna har kartlagt sin verksamhet genom observationer av barngruppen och reflektion i arbetslagen. Intervjuer med barnen har ännu inte genomförts, men planeras att göras inom kort. Därefter kan det bli aktuellt att revidera vår plan utifrån barnens upplevelser och tankar.

Vårdnadshavare har involverats genom brukarenkät och samtal (utvecklingssamtal, uppföljningssamtal och dagliga samtal i samband med lämning och hämtning) och dessa visar att de flesta känner sig trygga och nöjda med hur vi arbetar. De uppger att både de och barnen är trygga på förskolan.

I våra observationer och reflektioner ser vi att barnen över lag trivs och är trygga på förskolan. Vi har dock identifierat några situationer/platser och orsaker som skulle kunna innebära en ökad risk för att diskriminering och kränkningar kan ske. Dessa beskrivs nedan.

Ute på stora gården: Vi ser en ökad risk vissa tider då alla är tillsammans på stora gården. Stora ytor, såsom vår utemiljö, kan ge en känsla av osäkerhet och distans mellan barn och pedagoger, vilket kan förhindra trygg lek. Risken för att barn utesluts från lek eller att barnen säger saker till varandra som inte är okej ökar när vuxna inte finns nära. Vi ser också att vissa barn gärna leker fysiska lekar där de bland annat jagar varandra. Dessa lekar riskerar att gå över styr och bli orsak till konflikter.

Språkförbistring: Barn med begränsad verbal förmåga kan ha svårt att göra sig förstådda och ta sig in i lekar tillsammans med andra. Detta kan leda till frustration och uteslutning från aktiviteter. Det kan också finnas risk att dessa barn har svårt att uttrycka sina behov och känslor för vuxna.

Stressfaktorer: Hög arbetsbelastning och personalfrånvaro kan leda till stress. I stressade situationer riskerar vi vuxna att hamna längre ifrån vårt vägledande förhållningssätt vilket kan påverka barnen negativt.

Hallen: Det finns en risk för att det blir livligt och rörigt i hallen och då kan barn känna osäkerhet och viss otrygghet vid påklädning och toalettbesök. I en rörig situation ökar risken för konflikter och kränkande beteende.

Etnisk bakgrund: Det finns en risk för diskriminering och exkludering baserat på etnisk tillhörighet och utseende. Bristande kunskap och förståelse för kulturella olikheter kan vara en riskfaktor. Utifrån den norm som råder för hur man ska vara eller se ut, kan vissa barn utesluta barn som inte passar in i dessa normer.

Genom att identifiera dessa risker och förstå deras orsaker tar vi fram förebyggande insatser och förbättringsåtgärder för att möjliggöra trygghet och likabehandling i en inkluderande miljö för alla barn på förskolan.

Aktiva åtgärder: främjande och förebyggande insatser

Vårt främjande arbete handlar om att skapa en trygg miljö där alla visar respekt för allas lika värde och där barn kan utvecklas och lära. Detta gör vi genom att:

- arbeta utifrån det hälsofrämjande programmet Vägledande samspel (ICDP) som syftar till att stärka det positiva samspelet mellan barn och vuxna.
- skapa trygghet genom vuxennärvaro i lek, aktiviteter och rutinsituationer.
- dela upp barnen i mindre grupper.
- vägleda barnen i det sociala samspelet, hur man kan lösa olika konflikter, dela med sig, vänta på sin tur, säga stopp osv.
- uppmärksamma och se varje barn genom att visa intresse för deras tankar och känslor, bekräfta och uppmuntra barnen.
- möta barnen med värme, empati, ömhet och glädje
- koppla Barnkonventionen till pågående tema/projekt. En av pedagogerna går en utbildning till barnrättsstrateg och kommer ha ett särskilt uppdrag att bevaka och utveckla arbetet med barnrättsfrågor.
- använda oss av litteratur som på olika sätt aktualiserar värdegrundsfrågor att samtala med barnen om
- sträva efter en mångfald av representation i vårt material
- vara goda förebilder för barnen i både ord och handling
- visa respekt för barnen och inte prata ”över barnens huvuden”
- ta barnens avsikter, vilja och intressen på stort allvar och svara lyhört på barnens kommunikation

- nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling råder på förskolan. Var och en tar stort ansvar och står upp för barnet.
- bygga utbildningens innehåll utifrån barns delaktighet och inflytande och skapa möjlighet till utveckling och lärande i meningsfulla sammanhang.
- använda oss av olikhet som en tillgång och stärka respekten för varandra
- arbetslag får handledning/konsultation av specialpedagog, kurator och psykolog
- Långtidsvikarier och ny personal informeras om Trygghetsplanen.

Utifrån vår utvärdering och kartläggning planerar vi att arbeta med dessa **förebyggande insatser**:

- Vi ska fortsätta vårt arbete med att uppmärksamma våra olika språk genom att ta fram fokusord kopplade till våra projekt på de språk vi har representerade på förskolan. Vi tar hjälp av barnens vuxna i samband med föräldramötet.
- Vi ska beställa en mångkulturell almanacka för att få stöd i arbetet med att uppmärksamma olika traditioner. Utvecklingsledaren beställer och vi kan utifrån den samtala om hur vi på ett inkluderande sätt kan visa på nyfikenhet kring olika kulturer och traditioner.
- Organisera oss ute på gården på ett sätt så vuxna finns nära och med i barns lekar. Organisera aktiviteter som lockar barnen till kreativitet så att de destruktiva lekarna minskar.
- Genomföra observationer för att identifiera mönster i lek och interaktion som kan leda till uteslutningar eller diskriminering.
- Främja en dialog om respekt och lika värde mellan barnen, och uppmuntra dem att uttrycka sina känslor och erfarenheter i en trygg miljö. Regelbundna aktiviteter och övningar som främjar barnens sociala interaktion och kamratrelationer.
- Fortsätta att integrera demokratiska värderingar i det dagliga arbetet, såsom turordning och respekt för olikheter. Använda leken som en plattform för att öva på demokratiska processer och socialt samspel där vuxna finns nära och vägleder, stöttar och utmanar
- Ta fram en kort och enkel rutin för att säkra upp att vikarier får ta del av förhållningssätt och rutiner kopplat till trygghetsarbetet. Trygghetsgruppen ansvarar.

- Vi fortsätter regelbundna reflektioner och samtal kring normer, diskriminering och inkludering för att öka medvetenheten hos oss vuxna. Detta gör vi under året i samband med APT, förskolärrträffar och avdelningsreflektion.
- Fortsätta arbeta för att ge alla barn möjlighet att utveckla sin kommunikation för att göra sin röst hörd. Använda olika stöd i form av bilder och tecken vid behov.
- Tänka på att dela oss i mindre grupper för att undvika en orolig miljö i hallen och vid toaletterna.
- Utveckla och förankra vårt förhållningssätt kopplat till ICDP genom att synliggöra arbetet i våra miljöer. På så sätt blir vi påmind om att handla utifrån dessa principer i möten med barnen. Det kan också stödja oss i att introducera vikarier i våra tankar kring förhållningssätt och bemötande.
- Koppla barnkonventionen till aktuella projekt.
- Jobba aktivt för en god dialog med vårdnadshavare där vi uppmuntrar dem till att ställa frågor och delge oss information om deras barn. Detta för att skapa en tillitsfull relation och trygghet för dem i att lämna sina barn till oss på förskolan.

BILAGA: Mall för aktivt arbete

Innefattar stöd för pedagogers arbete med undersökning och kartläggning av risker och hinder, analys samt planering av främjande och förebyggande insatser, dokumentation och utvärdering av dessa.

Alla barn har rätt till en trygg och stimulerande miljö fri från diskriminering och kränkande behandling. Alla barn ska kunna delta i all verksamhet på likvärdiga villkor. Vi utgår alltid från de 7 diskrimineringsgrunderna samt kränkande behandling i det systematiska arbetet med att undersöka risker och hinder, analysera orsaker, planera för och genomföra insatser, följa upp och utvärdera dessa.

Kartläggningsarbetet (Genomförs augusti-september)

Kartlägg nuläget genom att:

- observera barngruppen,
- samtala/intervjua barn,
- reflektioner i arbetslaget utifrån stödfrågorna nedan,
- eventuellt samtala med vårdnadshavare
- även resultat från brukarenkät och utvecklingssamtal kan användas i kartläggningen.

Vilka risker och hinder finns (övergripande)

Var/när finns det risk för diskriminering och kränkande behandling?

I vilka aktiviteter, lokaler, platser, sammanhang ser ni risker för diskriminering och kränkande behandling? Det är viktigt att göra det generellt med inriktning på förhållandena i verksamheten och inte på enskilda barn.

Se över rutiner, riktlinjer och faktiska hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Analysera orsaker

Varför finns dessa risker och hinder?

Varför ser det ut som det gör? Var kommer riskerna, hindren ifrån? Vad beror de på?

Planering av aktiva åtgärder, främjande och förebyggande insatser

(Sker september-oktober)

Främjande insatser

Vad/hur kan vi göra för att främja alla barns lika rättigheter och möjligheter? Har vi några lärdomar från föregående läsårs arbete, vad var framgångsrikt och vad behöver vi utveckla?

Förebyggande insatser

Utifrån de risker och hinder som vi har identifierat i vår kartläggning, hur kan vi förebygga dessa? Vilka konkreta insatser/åtgärder ska genomföras? När ska det ske och vem ansvarar? Har vi några lärdomar från föregående läsårs arbete, vad var framgångsrikt och vad behöver vi utveckla? Hur kan vi ta bort identifierade hinder? Vad behövs i år utifrån kartläggningen?

Dokumentation och uppföljning av främjande och förebyggande insatser

(Sker februari, april och slutligen i augusti/september)

Dokumentation

Det förebyggande och främjande arbetet dokumenteras löpande under året och följs upp i samband med våra delårsuppföljningar enligt årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet.

Reflektion och analys

Ta stöd i frågor som: Hur gick det? Vad säger barnen? Lyckades vi eliminera risker och hinder? Om vi inte lyckades, vart tog det stopp? Vad har gett resultat, hur och varför? Vad tar vi med oss framåt?

Slutlig utvärdering av föregående läsårs plan

(Sker i september-oktober inför att ny plan ska tas fram)

Hur gick det? Har vi arbetat med de främjande insatserna som vi planerat? Om inte, varför? Om ja, vad ser vi för resultat av det? Lyckades vi eliminera de risker och hinder som vi identifierat i vår kartläggning? Om vi inte lyckades, vart tog det stopp? Vilka lärdomar tar vi med oss i årets arbete?